

VERSLAGEN OVER HET JAAR 1941
VAN HET COMITE TER BESTUDEERING EN
BESTRIJDING VAN INSECTENPLAGEN
IN BOSSCHEN.

Algemeen Verslag.

COMITE.

In September van het afgelopen jaar overleed de heer C. van de Bussche, penningmeester van het Comité. In hem verliet het Comité een lid met groote belangstelling voor ons werk, wiens adviezen steeds van groote kunde en helder oordeel getuigden. Zijn plaats als lid en penningmeester is ingenomen door Dr G. Houtzagers, adj.-directeur der Nederlandsche Heidemaatschappij.

Als vertegenwoordiger van de Vereeniging „Het Grondbezit” is tot lid van het Comité benoemd de heer H. Th. s' Jacob en in overleg met den Commissaris der Provincie Noord-Brabant Dr W. Brokx, burgemeester van Zundert.

PERSONEEL.

Op 6 Januari trad in tijdelijken dienst van het Comité als technisch medewerker de heer A. J. Bn. Schimmelpenninck van der Oye.

Gedurende de maanden Juli, Augustus en September was Mejuffrouw A. L. Schuiling als assistente werkzaam aan het Biologisch Laboratorium „Hoenderloo”.

LABORATORIUM.

Het plan tot uitbreiding van het laboratorium, waarvan in het vorige verslag werd gewaagd, kon — tengevolge van verschillende redenen — niet tot uitvoering komen.

Het instrumentarium van het laboratorium kon worden uitgebreid. De open achtergalerij is van een hek voorzien, teneinde diefstal tegen te gaan.

ONDERZOEK.

Het onderzoek werd verricht door den directeur en den entomoloog. Bovendien hebben 14 studenten van de universiteiten van Leiden, Utrecht en Groningen gebruik gemaakt van de gelegenheid om in samenwerking met het Comité een probleem geheel of gedeeltelijk uit te werken.

CURSUS.

Daar het kampeeren moeilijkheden met zich bracht en wij

niet de beschikking konden krijgen over de schuur in het Nationale Park „de Hoge Veluwe” en het eveneens onmogelijk bleek in Juli elders in Hoenderloo onderdak voor de cursisten te vinden tegen een redelijke vergoeding, moest de cursus worden uitgesteld tot September.

Mevrouw I. Kreunen Mees te Hoenderloo was zoo vriendelijk aan niet minder dan zeven deelnemers aan den cursus onderdak te verleen, waarvoor wij haar bijzonder dankbaar zijn. Veel dank zij wij bovendien verschuldigd aan de heeren C. M. van 't Hoff, houtvester bij het Staatsboschbeheer te Apeldoorn, H. J. Memelink, rentmeester en W. Nab, jachtopziener van het Nationale Park „De Hoge Veluwe” en aan Dr U. Rutgers die ieder een dag beschikbaar hebben gesteld voor het leiden van een excursie.

BIJDAGEN VOOR SPECIALE ONDERZOEKINGEN.

Het Nederlandsch Natuur en Geneeskundig Congres heeft ons een belangrijke bijdrage verleend voor het onderzoek naar de mieren van onze bosschen, hetgeen op hoogen prijs wordt gesteld.

Van de Commissie voor den Brown Resistance Thermometer kregen wij dezen zelfregistreerenden thermometer van Maart tot Augustus in bruikleen, hetgeen onze werkzaamheden zeer ten goede is gekomen.

STAND DER FINANCIËN.

Dank zij de medewerking van velen zijn de financiën van het Comité eenigszins verbeterd, al blijft de uiterste zuinigheid geboden.

Saldo 1 Januari 1941	1400.59	
Bijdragen Instituut v. toegep. biol. onderz.	4900.—	
Bijdrage Hoge Veluwe	1000.—	
Bijdragen anderen	4317.38	
Salarissen		6514.16
Kosten laboratorium en buitenwerk		1604.67
Onkosten, w.o. bibliotheek en „Mede- deelingen”		1014.25
Belastingen en kosten soc. voorz.		323.31
Saldo 1 Januari 1942		2161.58
		<hr/>
	11617.97	11617.97

Uit de toeneming der geldelijke bijdragen valt te concluderen, dat de belangstelling voor ons werk in boschbouwkringen en daarbuiten is toegenomen. Vele boschbezitters gaven echter nog geen gehoor aan ons verzoek het Comité te willen steunen met een bedrag, van bijv. 3 tot 5 cent per

ha. Wij hopen inmiddels meer en meer het vertrouwen der boschbezitters te zullen verwerven, zoodat allen ons deze bijdrage zullen willen geven.

„MEDEDEELINGEN”.

In 1941 zijn twee „Mededeelingen” verschenen, t.w. No. 1: Verslagen over 1940 en No. 2: *Quispel*, De mierenfauna van het Nationale Park „De Hoge Veluwe”. Mededeeling No. 3 was in December 1941 in druk.

Wij willen besluiten aan allen, die dit jaar hebben meegewerkt om de taak van ons Comité te verlichten, hetzij door het verleenen van bijdragen, hetzij door het verschaffen van gegevens of eenigerlei andere hulp, onzen welgemeenden dank te betuigen. Wij hopen, dat het contact tusschen het „Comité” en de „Praktijk” het komende jaar nog inniger zal zijn dan het tot dusver geweest is.

Namens het Comité,
E. D. VAN DISSEL, Voorzitter.
A. D. VOUTE, Secretaris.

Verslag betreffende de werkzaamheden. Onderzoekingen.

BASTAARDSATIJNVLINDER (*Nygmia phacorrhoea* Don.).

Gedurende den winter en in het voorjaar zijn waarnemingen gedaan naar de oekologie van de rupsen. De invloed van de temperatuur op de jonge rupsen in de winternesten is in het laboratorium en te velde bestudeerd. Voor het resultaat van deze waarnemingen mogen wij verwijzen naar een publicatie, die t.z.t. zal verschijnen. Hetzelfde is het geval met de waarnemingen naar het uitpikken van de winternesten.

De proeven, die in den winter 1941/1942 zouden worden gedaan in samenwerking met het Laboratorium voor vergelijkende physiologie te Utrecht, zullen door gebrek aan proefdieren niet, dan wel slechts gedeeltelijk kunnen worden uitgevoerd.

SATIJNVLINDER (*Leucoma salicis* L.).

De proeven, waarmede reeds het vorige jaar een begin is gemaakt, zijn voortgezet. Wij hebben eenig inzicht kunnen krijgen in het verlies in aanwas, dat de rupsen aan de populieren veroorzaken, zoodat wij ons een meer gefundeerd oordeel kunnen vormen over de vraag, of een bestrijding al dan niet economisch verantwoord is.

DENNENLOTRUPS (*Evetria buoliana* Schiff.).

Waarnemingen te velde en in het laboratorium gaven een inzicht in de levenswijze van de vlinders en hun voorkeur

voor bepaalde groeitypen. In verband hiermede zal in Noord-Brabant een bestrijdingsproef worden ingezet.

LARIKSMOT (*Coleophora laricella* Hb.).

Een uitgebreid onderzoek naar deze plaag, die het laatste jaar zoozeer van zich heeft doen spreken, is ingesteld. Op de Veluwe is een 60-tal larikscomplexen op hun aantasting onderzocht, in de hoop, dat hierdoor een inzicht zou kunnen worden verkregen in den invloed van de standplaats op de aantasting. Van enkele dezer complexen zijn voortdurend monsters onderzocht op mortaliteit enz. Resultaten, die voor de praktijk direct van belang zijn, heeft het onderzoek nog niet opgeleverd, het wordt echter voortgezet.

EIKENBLADROLLER (*Tortrix viridana* L.).

De parasiteering is ook dit jaar wederom vervolg.

DENNENBLADWESP (*Diprion pini* L.).

Het onderzoek is afgesloten en zal in den loop van 1942 worden gepubliceerd.

SPARRENBLADWESP (*Lygaeonematus abietinus* Htg.).

Een begin is gemaakt met het bestudeeren van deze bladwesp, die hoe langer hoe schadelijker in ons land optreedt. Speciale aandacht is besteed aan de plaatsen, die de larve de plaats uitzoekt, om zich te verpoppen.

BLADWESPEN VAN LARIKS.

Met de bestudeering van deze wespen, die thans in ons land als een ernstige plaag optreden, is een begin gemaakt. Wij mogen hiervoor verwijzen naar onze Mededeeling No. 3. Vooral het onderzoek naar *Cephaleia alpina* Klug wordt, in samenwerking met het Zoölogisch Laboratorium te Groningen, intensief voortgezet.

DENNENSCHERDER (*Myelophilus piniperda* L.).

De invloed van het klimaat op het optreden van de voorjaarsvluchten en de snelheid der ontwikkeling in den stam is nader onderzocht. Wij kregen hiertoe de beschikking over den Brown Resistance Thermometer, waarvan nuttig gebruik kon worden gemaakt.

EIKENBLADMINEERDER (*Rhynchaenus quercus* L.).

Vele soorten van parasieten van dezen mineerder zijn gekweekt en op hun reële waarde onderzocht. Wij kregen een beter inzicht in de levenswijze en de verspreidingsmogelijkheden van den kever.

DENNENSNUITKEVERS.

Veldwaarnemingen zijn voortgezet; die naar *Pissodes piniphilus* Hbst. moesten worden afgebroken in verband met het geringe aantal kevers.

MIËREN.

Het eerste deel van het mierenonderzoek kon worden gepubliceerd als Mededeeling No. 2. Dit onderzoek is voortgezet in andere deelen van het land. Ook dit gedeelte is thans afgesloten en zal binnenkort worden gepubliceerd.

Waarnemingen zijn gedaan naar de boschbouwkundige beteekenis van *Myrmica ruginodis* Nyl. Het komt ons voor, dat wij de beteekenis van deze mierensoort aanvankelijk hebben overschat.

In verband met de mogelijkheid tot het „bemieren” van bosschen met de zoo nuttige roode boschmier is een studie gemaakt van de oekologie van deze soorten in het bijzonder van haar verhouding tot de bladluizen. Bovendien zijn eenige nesten naar andere plaatsen overgebracht en nadien nauwkeurig gecontroleerd.

De kwestie van het rapen van „miereneieren” is in studie genomen. Wij zijn er niet van overtuigd — dit in tegenstelling tot de buitenlandsche onderzoekers — dat het rapen van poppen, indien dit deskundig geschiedt, een nadeel behoeft te zijn voor den stand der mieren. Het onderzoek wordt echter voortgezet.

De regenachtige en koudeperiode van de tweede helft van de zomer heeft vooral het mierenonderzoek uiterst nadeelig beïnvloed.

BODEMFAUNA.

De invloed van de fauna op het blad, dat in het najaar 1940 was afgevallen, is onderzocht. De belangrijkste daarin voorkomende mijten zijn in het laboratorium gekweekt en de vräterij is vergeleken met de vraatsporen, die in de natuur zijn gevonden.

Een techniek voor het kweken van bodemmijten is uitgewerkt.

MUIZEN.

Daar de boschmuizen, die — zooals bekend is — eenerzijds schadelijk kunnen zijn voor jonge boomen, anderzijds nuttig zijn voor het vreten van groote hoeveelheden insecten, zijn zij in studie genomen. Allereerst zijn waarnemingen gedaan naar den invloed van de begroeiing op de muizen. Het bleek dat, althans in den voorzomer, de verschillende soorten in hun optreden afhankelijk zijn van een bepaalde begroeiing.

INSECTICIDEN.

In het afgelopen jaar is speciaal de invloed van draag-

stoffen op derris onderzocht. De verkregen resultaten zijn met andere instellingen besproken.

Wij mogen er nogmaals de aandacht opvestigen, dat wij beschikken over een serie mengsels, die op vele insecten — helaas lang niet op alle — met succes kunnen worden en reeds zijn, toegepast. Wanneer een plaag uitbreekt, wachte men niet te lang met het inroepen van de hulp van één der diensten, die belast zijn met de voorlichting van de praktijk t.w. het Staatsboschbeheer, den Plantenziektenkundigen Dienst en de Nederlandsche Heidemaatschappij.

Deze instellingen werken steeds in samenwerking met het Comité in dien geest, dat de entomoloog van het Comité elk afzonderlijk geval onderzoekt en, wanneer hem op grond daarvan de beste bestrijdingsmiddelen bekend zijn, het recept daarvoor verstrekt. Hierdoor wordt — zooals wij reeds meer hebben betoogd — tevens bereikt, dat de mengsels, waarmede wordt gestoven, vaak aanzienlijk goedkooper zijn, dan wanneer een dergelijk onderzoek niet heeft plaats gevonden.

REIZEN.

Dank zij den iets minder zwakken financieelen toestand van het Comité waren wij in staat een groot aantal dienst-reizen te maken naar bosschen en andere houtopstanden in alle provincies van ons land.

Daardoor was het ook mogelijk, meer aandacht te besteden aan wegbeplantingen, die vooral in het Zuiden van het land veel te lijden hadden van den bastaardsatijnvlinder.

Bosschen, waarin plagen optraden, zijn herhaaldelijk bezocht.

WAARNEMERSDIENST.

Dank zij de hulp van vele waarnemers zijn wij in staat geweest, een overzicht te geven over de plagen onzer bosschen.

Bovendien hebben eenige waarnemers ons geholpen bij het onderzoek naar den dennenscheerder.

RIJDEND LABORATORIUM.

Dit laboratorium is in het afgelopen jaar ten dienste gesteld van het dennenscheerderonderzoek. Het was opgesteld in het Nationale Park „De Hoge Veluwe” achter den Zwarten Berg.

De omstandigheden zijn voor het werk zeker niet gunstiger geweest dan het vorige jaar. De materialen waren duur, de reisgelegenheden vaak slecht. Desondanks zijn de verkregen resultaten niet ongunstig geweest.

De directeur bij het Comité,
A. D. VOUTE.